

УДК 7.012.23

ОСНОВНІ КОМПОЗИЦІЙНІ ЗАСОБИ В ДИЗАЙНІ НАПРЯМУ ПОСТМОДЕРНІЗМ

Магістр П. В. Базарова, гр. МГДР 1-18

Наук. керівник доц. Т.М. Никоненко

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Постмодернізм виник як інтелектуальна течія, покликана осмислити не економічні, а швидше політичні та культурологічні проблеми. Авангардистській спрямованості на новизну протистоїть тут прагнення залучити до сучасного мистецтва весь досвід світової художньої культури. Мета: дослідити риси постмодернізму в дизайні, виявити та охарактеризувати основні композиційні засоби дизайну в зазначеному стилі.

Завдання: визначити відмінність постмодернізму від інших стилів та напрямів світової культури, розглянути сутність поняття «композиція», виявити та дослідити основні композиційні засоби та їх властивості в дизайні стилю постмодернізм.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єкт – постмодернізм як явище світової культури. Предмет – композиційні засоби в дизайні постмодернізму.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. У другій половині ХХ ст. на хвилях постмодернізму виникають нові синтезовані течії: мистецтво перформансу, хепенінг, ленд-арт, боді-арт, стріт-арт, 3D графіка. Вирішуючи визначену проектну задачу, дизайнер завжди зіштовхується з проблемою вибору засобів, здатних найбільше повно виразити відповідний зміст, донести до глядача відповідну ідею. Нові художні ідеї, новий зміст визначають розвиток і удосконалювання композиційних засобів. В дизайні до сих пір не розроблено в достатній мірі таке поняття, як «засоби». Сьогодні набуває подальшого розвитку виявлення та дослідження нових сучасних композиційних засобів та прийомів в дизайні, адже основні закони композиції є незмінними, але змінюються композиційні прийоми та засоби їх застосування.

Результати дослідження. Постмодернізм – світоглядно-мистецький напрям, що в останні десятиліття ХХ століття приходить на зміну модернізму. Цей напрям – продукт постіндустріальної епохи, епохи розпаду цілісного погляду на світ, руйнування систем – світоглядно-філософських, економічних, політичних. Філософсько-естетичною основою постмодернізму є ідеї деконструкції французьких постструктуралістів та пост-фрейдистів (Дерріда), мови безсвідомого (Лакан), а також концепція іронізму італійського семіотика У. Еко. Постмодернізм як теорія набув суттєвого обґрунтування в працях Т. Бодріяра «Система речей», Т. Ф. Ліотара «Постмодерне значення» та «Спір», П. Слотейдйика «Чарівне дерево»[2]. Мистецтвознавці розглядають постмодернізм як новий художній стиль, який відрізняється від неоавангарду поверненням до реальності, сюжету, гармонії.

В основі художньо-конструкторської діяльності лежить композиція. Під композицією розуміємо творчий процес (компонування) – побудову художнього твору, об'єднання його частин в єдине ціле. Композиція – це також наука, теорія творчості, що має відповідні закони, прийоми компонування та структурного аналізу виробу. Основними композиційними засобами в дизайні постмодерну є ритм та метр, динаміка та статика, контраст та нюанс. Ритм як засіб композиції часто застосовуються в поєднанні з пропорцією: тоді елементи не тільки чергуються, але і самі змінюються за розмірами відповідно до якої-небудь закономірністю або вільно. Частіше в постмодернізмі це проявляється в техніці з кольором. Також помітно, в інтер'єрах в меблях стилю постмодернізм. Ритм – це рівномірне чергування елементів. У композиції рівномірне чергування елементів визначається словом «метр». Найпростіший метр – коли розміри елементів і розміри пробілів однакові. Виразність і складність ритму підвищуються, якщо інтервали між елементами постійно змінюються. Ці засоби дуже вміло застосовують у постмодернізмі, приклад з використанням кольору. Ритм у відмінності від метра надає твору динамізм. Ритм буває активно-динамічним (музика, танці) і пасивно-динамічний (архітектура, дизайн, живопис, скульптура). За схемами побудови і характеру трактування орнаменту

Сучасні матеріали і технології виробництва виробів широкого вжитку та спеціального призначення

Графічні зображення при створенні матеріалів та інших дизайн-об'єктів

композиційні рішення бувають двох видів: статичні і динамічні. Статичні (нерухомі) композиційні схеми найчастіше симетричні і вимагають строгого трактування орнаменту. Сюди, як правило, відносяться лінійні малюнки (смуги і клітки) як в меблях постмодерну та композиції з геометричним орнаментом і деякі добутки з рослинним візерунком в графічному дизайні. Статичні композиції передають стан спокою і врівноваженості. Орнамент розташовується в основному але прямокутній сітці, всі елементи лежать на вертикальних або горизонтальних осях, перпендикулярних або паралельних краям виробу, образотворчі елементи дані фронтально, вони стійкі, і місце їх у композиційній схемі чітко визначено. У динамічних по рішеннях композиціях елементи візерунка розташовуються по діагональних осях або вільно розподіляються на площині. У них яскравіше виражений рух, схеми більш різноманітні так само в інтер'єрах, тут можливо сміливе порушення симетрії. Контур малюнка найчастіше буває зміщений щодо колірної плями, квіти і листи зображуються на енергійно і пружно зігнутих гілках. Кольорове рішення в динамічних композиціях може бути більш напруженим. Контраст – це протиставлення предметів або явищ, які різко відрізняються за тими або іншими властивостями. Однак, глибинна суть його в тому, що протилежні предмети, явища, їхні властивості разом викликають у нас нові відчуття та емоції, які не можуть бути викликані при їх сприйнятті окремо. Поняття « контрастні співвідношення» означає різко виражені відзнаки між однорідними властивостями об'єктів або предметів в інтер'єрах постмодерну простежується у таких чинниках як (розмірі, формі, тоні, кольорі, фактурі, напрямку т); поняття «нюансові співвідношення», навпаки, означає малу відзнаку між однорідними властивостями. Нюанс в постмодернізмі застосовується як відхилення, ледве помітний перехід, відтінок у кольорі, звуці, формі. Завдання нюансової погодженості колірною середовища вимагає одноколірності композиції, використання принципів нюансової розтяжки кольору і колірної подібності. Розповсюдженим прикладом побудови нюансово погодженого колірною середовища є використання зближених кольорів, кольорів однієї групи (дизайн інтер'єру та графічний дизайн).

Висновки. Найсуттєвішою філософською відмінністю постмодернізму є перехід від класичного антропоцентристського гуманізму до сучасного універсального гуманізму, екологічний вимір який охоплює все живе – людину, природу, Всесвіт. Постмодернізм орієнтується на красу асонансів та асиметрії, дисгармонічну цілісність другого порядку як естетичну норму, неогедоністична домінанта якої, пов'язана з ідеями текстового задоволення, тілесності, нової фігуративності в мистецтві. Композиція є одним з основних організуючих компонентів кожного художнього твору. Саме композиція надає йому цілісність, підпорядковує його елементи один одному і цілому. Композиція «тримає» простір, організує його і підпорядковує, так званим, законам композиції. Композиція має декілька основних композиційних засобів, які застосовуються завжди і всюди в мистецтві – від живопису до музики, від інтер'єру до ландшафтного дизайну, а саме ритм та метр, статика та динаміка, контраст та нюанс. Прикладом основних композиційних засобів постмодернізму в дизайні є – наявність ритму та метру у декорі, наявність статичної та динамічної в меблях цього стилю, контрасту та нюансу в оформленні дизайну інтер'єру та графічному дизайні.

Ключові слова: постмодернізм, дизайн, композиція, засоби композиції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Затонський Д. Художні орієнтири ХХ ст. Київ : Мистецтво, 2014. 245с.
2. Ивбулис В. Модернизм и постмодернизм. Москва : Образование, 2010. 371с.
3. Устин В. Композиция в дизайне. Методические основы композиционно-художественного формообразования в дизайнерском творчестве. Москва : Образование, 2012. 151с.